

Paraules noves per dir-ho tot

ALBERT PLA NUALART

Un congrés és un munt de gent despistada amb cara de bona persona i poc glamur, fent equilibris per estirar un croissant sense que els caigui la bossa llampant que els han regalat farcida de triptics i gadgets diversos. Una cursa popular il·lustrada en què el dorsal és una targeta amb el teu nom i el diploma d'haver acabat ja el tens tot just entrar. Un esplet de becàries amb el somriure clar dels catecúmens. Un grupet selecte de polítics i eminències que primer es riuen les gràcies i després diran mots solemnes i es posaran pels núvols des d'un pedestal assetjat d'enveges. Un ponent que arriba suant d'angúnia perquè no sap fer anar el Powerpoint. I és, sobretot, l'excusa perfecta per fer turisme i contactar amb altres llengües afegint quatre ratlles a un currículum que aspira a garantir un sou vitalici.

La Casa de Convalescència i les precioses rajoles d'en Passoles en tenen el cul pelat, de congressos, i són un marc digne i resignat a tota mena de xocolatades institucionals. Del 7 al 10 de maig els neòlegs de les llengües romàniques van prendre la venerable seu de l'IEC, que incapaç de contenir els més de 200 inscrits va haver de demanar auxili a la seva il·lustre veïna, l'Acadèmia de Medicina.

Resistint la globalització

Quatre dies intensos de conferències, comunicacions i debats entorn un fet evident i ineluctable: les llengües vives ho han de poder dir tot en un món que canvia frenèticament sota el bombardeig uniformitzador de la globalització. Poder-ho dir tot amb veu pròpia, defugint els calcs que erosionen la identitat, va fer unir forces als experts en llengües filles d'aquell llatí que sota aquestes mateixes voltes ressonava com a *lingua franca* de cultura quan metges barbuts hi feien disseccions.

Morta i enterrada la llengua mare, l'organització va voler reforçar la unitat familiar amb la brillant i econòmica idea de prescindir de la traducció, i els congressistes van obrir de bat a bat les orelles per entendre's en català, espanyol, francès, portuguès, italià, romanès, gallec, occità, asturià i aragonès, mig refiats de l'instint filològic mig esperant que l'Esperit Sant de la imminent Pentecosta els insufflés el do de llengües enmig de la llevantada que assotava la ciutat.

Política d'aparador

Potser perquè no bufava prou, així que una parisenca acabava de parlar a la Sala Pi Sunyer, els francesos sortien rabent cap a la Prat de la Riba, on engegava un quebeques, i deixaven amb la paraula a la boca l'occità que ja els donava la benvinguda. Els espanyols, en canvi, acudien fidelment a tot el que es feia en català, conscients que en això de la neologia som els pioners mundials. Pioners, esclar, amb permís dels quebequesos, perquè, ai las, les llengües minoritzades tenen un munt de metges al capçal del llit, auscultant si el pols és regular, i receptant diccionaris i més diccionaris en una política d'aparador que l'administració unta sense manies. Potser per la mala consciència de no poder recuperar el carrer amb la necessària coerció institucional.

I aquesta aliança estratègica entre acadèmics que busquen honors i polítics que han de fer veure que fan moltes coses, massa sovint acaba en una exuberància de sigles i acrònims (Obneo, IULA, Iulaterm, Neorom, Neoxoc, Neoroc), en una inflació de publicacions i webs, que, analitzada amb rigor científic, no guarda proporció amb el valor intel·lectual i pràctic dels resultats que dona.

La neologia, més que una ciència abstracta, és un exercici d'ordenació i coherència que en llengües fortes com l'anglès ja resol la mateixa dinàmica del mercat, les editorials i els grans mitjans. En llengües amenaçades, en canvi, ha de ser part essencial de la planificació lingüística i exigeix un esforç més conscient i deliberat. Però és la feina que no es veu, fent costat als tècnics de la llengua que es barallen amb la realitat cada dia, la que necessitem. Més que observatoris que ens observin des d'una burocratitzada talaia acadèmica i detectin el neologisme *incivíc* en les pàgines d'aquest diari -com qui fa descobrir al burgès que parla en prosa-, necessitem assessors competents que debatien en peu d'igualtat sobre problemes reals sense estar pendents de rèdits curriculars ni de penjar-se medalles.

Notícia publicada al diari AVUI, pàgina 43. Dimarts, 13 de maig del 2008

Paraules clau: Llengües, Neologia, Iec